

II RIIGIKOGU

4. istungjärk.

Protokoll nr. 105 (8).

1924. a.

II Riigikogu koosolek 16. mail 1924 a.
kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 78 Riigikogu liiget.

Walitsuse looshis: sõjaminister **O. Amberg**, põllutöominister **A. Kerem**, koh-
tuminister **R. Gabrel**.

P ä e w a k o r d :

1. Eesti ja Põhja-Ameerika Ühisrii-
kide wahelise kuritegijate wäljaandmise
lepingu kinnitamine seadus — üldkom-
missjoni ettepanek.

Üldkommissjoni aruandja A. Rei.

2. Tsiwiil-kohtupidamise seaduse üht-
lustamise seadus — üldkommissjoni ette-
panek.

Üldkommissjoni aruandja J. Jaakson.

3. Siseministeriumile eelkrediitide
awamise ja tarwitamise seadus — raha-
asjanduse komisjoni ettepanek.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja
W. Linnamägi.

4. Wälis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei
ühendamise ajutine seadus — II luge-
misel.

Üldkommissjoni aruandja K. Einbund.

5. Tsiwiil-kohtupidamise seaduses et-
tenähtud rahamäärade kõrgendamise sea-
dus — II lugemisel.

Üldkommissjoni aruandja A. Jõeäär.

6. Kohtukäskjalgade taks — II luge-
misel.

Üldkommissjoni aruandja A. Jõeäär.

7. Proowiseadus — II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja
W. Hasselblatt.

8. Nuhtlusseaduse § 1390 tühistamise
ja §§ 1386 ja 1404 muutmise seadus —
II lugemisel.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja
W. Hasselblatt.

Riigikogu juhatus otsustas oma koos-
olekul 15. mail s. a. täiendada Riigikogu
16. mai s. a. kell 5 p. l. koosoleku päewa-
korda järgmiste päewakorra-punktidega:

1. Koosseisu komisjoni ettepanek
Riigikogu liikmele J. Zimmerman'ile

määratud aresti ärakandmise edasilükka-
mise asjas.

2. Koosseisu komisjoni ettepanek
Riigikogu liigete Eduard Parts'i, Eduard
Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo Kaas'i
ja Aleksander Liiber'i wahi alla jätmise
asjas.

Koosolekut juhatab abiesimees **L. Raudkepp**.

Sekretääri kohal abisekretäär **J. Wain**.

Koosolek algab kell 5.15 min.

1. Päewakorra Juhataja **L. Raud-
täiendamine. kepp**: Awan Riigikogu
koosoleku. Päewakord

on Riigikogu liigetele kätte saadetud ka-
hes osas. Kaks täiendawat päewakorra-
punkti: 1. Koosseisu komisjoni ettepa-
nek Riigikogu liikmele J. Zimmerman'ile
määratud aresti ärakandmise edasilükka-
mise asjas ja 2. Koosseisu komisjoni et-
tepanek Riigikogu liigete Eduard Parts'i,
Eduard Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo
Kaas'i ja Aleksander Liiber'i wahi alla
jätmise asjas — tuleks wõtta I ja II päe-
wakorra-punktidenä.

L. Johanson (sd.): Ma teen ette-
paneku wõtta tänasesse päewakorda wi-
imase punktina tööstusliku töö seaduse
täiendamise seadus, mis oli eelmise koos-
oleku päewakorras, kuid mis on wististi
eksiteel täna päewakorrast wälja jäänud.

Teiseks teen ettepaneku wõtta täna-
sesse päewakorda esimese päewakorra-
punktina komisjonide täiendawad wali-
mised.

Juhataja **L. Raudkepp**: Riigi-
kogu liikme Johanson'i poolt on tehtud
kaks ettepanekut: 1. wõtta tänasesse
päewakorda wiimase päewakorra-punk-
tina tööstusliku töö seaduse täiendamise
seadus — Eesti sotsiaaldemokraatliku
tööliste partei Riigikogu rühma ettepa-
nek ja 2. wõtta tänasesse päewakorda
esimese päewakorra-punktina komisjo-
nide täiendawad walimised. Ma panen
ettepanekud üheskoos hääletamisele.
(Hääletatakse.) Nähtawa ena-
musega on ettepanekud wastu

wõetud ja seega tänane päewakord täiendatud weel kahe punktiga.

Sõna on faktiliseks märkuseks Riigikogu liikmel Martna'l.

M. Martna (sd.): Austatud Riigikogu liikmed! Ma pean wabandust paluma. Minu poolt esitatud küsimuses, mis eilses päewakorras oli, sadamatehaste ja raudtee-peatehaste töölistel ja ametnikkudel saamata tööpalga ja palga waheraha kohta, on üks summa walesti sisse tulnud. See on kogusumma, mis sadamatehaste ja raudtee-peatehaste töölistel saamata jäänud. Minu küsimises nimetatud nõudmiste kogusumma ei ole mitte 27.518.538 marka, waid 17.518.538 marka 81 penni.

2. Komisjonide täiendawad walimised.

Juhataja **L. Raudkepp**: Riigikogu liikme Johanson'i poolt on Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühma nimel ettepanek tehtud walida:

rahaasjanduse komisjoni rkl. A. Jõeäär'i asemele rkl. A. Womm, üldkomisjoni rkl. A. Jõeäär'i asemele rkl. A. Kärner, riigikaitse komisjoni rkl. A. Jõeäär'i asemele rkl. K. Ast, koosseisu komisjoni rkl. A. Jõeäär'i asemele rkl. E. Peterson. (J. Soots, põl.: Kuhu Jõeäär siis läheb? — A. Tupits, põl.: Soaremoale! Naer.) Kas soowitakse lahus hääletamist? Ei soowita. Panen tähendatud ettepaneku koos hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud, seega on nimetatud Riigikogu liikmed wastawatesse komisjonidesse walitud.

3. Koosseisu komisjoni ettepanek Riigikogu liikmele J. Zimmerman'ile määratud aresti ärakandmise edasilükkamise asjas.

Riigikogu juhatus kaudu ettepanekuga põhiseaduse § 49 põhjal nõusolekut awalada Riigikogu liikme Zimmerman'i wangistamiseks, seadusejõusse astunud kohutupalati otsuse põhjal, 11. septembrist 1923 a., millega Riigikogu liige Zimmerman rahukohtu seaduse § 135 põhjal karistatud kahekuulise arestiga.

Koosseisu komisjon seda ettepanekut läbi arutades, tuli ühel häälel otsusele, et Riigikogu liikme Zimmerman'ile määratud karistus mitte sarnaste liiki ei kuulu, mis põhjust annaks teda rahwaesitaja kohuste täitmisest kõrwaldada enne wolituste tähtaja lõppu.

Sealjuures peeti silmas ka pretsedente Asutawa Kogu ajast.

Neil põhjustel paneb koosseisu komisjon ette otsustada Riigikogu liikme Johannes Zimmerman'ile määratud kahekuulise aresti ärakandmist põhiseaduse § 49 põhjal edasi lükata kunni II Riigikogu wolituste lõpuni.

Juhataja **L. Raudkepp**: Sõna on rkl. Jürna'l hääletamise motiwide kohta.

J. Jürna (ühw.): Meie rühm ei arwa, et selle härra olemine arestimajas oleks töörahwale kahjulikum kui siin, aga et arestimajad ja türmid on töörahwa esitajaid täis laeni, sellepärast hääletab meie rühm wäljaandmise wastu. (Üldine naer. J. Laidoner, põl.: Nad hoiawad omale kohta!)

Juhataja **L. Raudkepp**: Koosseisu komisjoni poolt on tehtud ettepanek: „Riigikogu, ära kuulates kohtuministri esitist Riigikogu liikme Johannes Zimmerman'i wangistamiseks nõusolekut awalada, otsustab: Riigikogu liikme Johannes Zimmerman'ile määratud kahekuulise aresti ärakandmist põhiseaduse § 49 põhjal edasi lükata kunni II Riigikogu wolituste lõpuni.“

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on koosseisu komisjoni ettepanek wastu wõetud.

4. Koosseisu komisjoni ettepanek Riigikogu liigete Eduard Parts'i, Eduard Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo Kaas'i ja Aleksander Liiber'i wahi alla jätmise asjas.

Koosseisu komisjoni aruandja **T. Kalbus**: Kohtuminister esitas Riigikogu juhatusle aprillikuu 8., 11. ja 28. kolm wahikirja, kus palutakse Riigikogu liikmeid Eduard Parts'i, Eduard Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo Kaas'i ja Aleksander Liiber'i lubada wahi alla jätta. Need Riigikogu liikmed olid wahi alla wõetud juba enne, kui nad Riigikogu liikmeteks said. Neid Riigikogu liikmeid süüdistatakse u. n. s.

§ 102 põhjal, see on, et nad on osa wõtnud salaorganisatsioonist, mille eesmärgiks on Eesti wabariigis maksma riigikorra kukutamine wägiwalla abil ning selle asemel kommunistliku töörahwa nõukogude wabariigi ning proletariaadi diktatuuri maksmapanemine. Et seda küsimust otsustada, tuleks peatada kahe küsimuse juures, mille juures peatas ka koosseisu komisjon ja nimelt: 1) Kas on selleks andmeid, et Eestis on tegutsenud eelpoolnimetatud salaorganisatsioon? Selle küsimuse peale wastas koosseisu komisjon jaatawalt ja ma arwan, et ma selle küsimuse juures ei tarwitseks pikemalt peatada sellepärast, et see küsimus on juba Riigikogus mitmel korral otsustatud. Neid isikuid süüdistatakse just osawõtmises organisatsioonidest, mille kohta Riigikogu oma otsuse juba andnud ja mille olemasolu kohta ka andmed olemas, mis Riigikogule ette kantud. Sellepärast arwan, et minul ei tarwitse neid materjaale enam ette kanda.

Teine küsimus oleks: kas on andmeid selleks, et nimetatud Riigikogu liikmed selles organisatsioonis tegutsenud on? Materjaalid selle kohta on koosseisu komisjon läbi waadanud ja otsusele tulnud, et nende materjaalide põhjal oli wõimalik nende Riigikogu liigete wastu süüdistust tõsta ja neid wahi alla jätta kui ka edaspidist wahi alla jätmist paluda. Et § 102 põhjal neid isikuid ähwardab karistus — sunnitöö, siis lubab kriminaalkohtupidamise seadus süüalust, keda sarnane raske karistus ootab, wahi alla wõtta, et kohtu eest kõrwalhoidmist ära hoida. Et selgusele jõuda, milles seisid nimetatud Riigikogu liigete osawõtmine salaorganisatsioonist, siis kannan nende kohta ette järgmised andmed. Enne pean weel tähendama, et nende organisatsioonide hulka kuuluvad Eestimaa töörahwa partei ja ühine wäerind. Nagu teada, on kohtu poolt 7. mail s. a. Eestimaa töörahwa partei kõige oma osakondadega tunnistatud seaduswastaseks parteiks ja on sulatud. See otsus on tehtud Tallinna-Haapsalu rahukogu poolt 7. mail s. a.

Eduard Tiiman on olnud Eestimaa töörahwa partei Tartu osakonna komitee liige ja peale selle weel ühise wäerinna kandidaat Tartumaalt. Kandidatuuri on tema wastu wõtnud endise Riigikogu liikme Heideman'i soovitusel. Ta on andnud selle üle kaks allkirja; esiteks, et tema kandideerib töörahwa ühises wäerinnas ja teiseks, kui tema töörahwa par-

tei sihtjoonte järele ei talita, siis astub tema Riigikogust tagasi. Peale selle on tema tegutsenud Tartumaa töölisteühisuse eestseisuse liikmena ja Tartu puutööliste ühisuse esimehena.

Pea tähtsuse andis koosseisu komisjon tema tegewusele Eestimaa töörahwa partei liikmena Tartumaal ja ühise wäerinna kandidaadina. Ka on tema kõnekoosolekutel käinud. Tema on saadikuna osa wõtnud juulikuus 1923 aastal Eestimaa töörahwa partei kongressist Tallinnas. Nagu teada, lagunes sel kongressil Eestimaa töörahwa partei kaheks, mille teine osa, töörahwa partei, wõttis omale III internatsionaali taktika ja põhimõtted.

Need asjaolud ei ole selgitatud mitte üksi kirjalikkude dokumentide waral, waid seda ei salga ka Tiiman ise ja tõendab, et tema neis organisatsioonides on töötanud ja nende sihtide järele talitanud, mida see partei on omaks tunnistanud.

August Mühlberg on samuti olnud Tartu osakonna Eestimaa töörahwa partei komitee liige ja ühise wäerinna kandidaat. Tema on samad allkirjad andnud Riigikogu liikme Heideman'ile. Selgus, et tema on neis organisatsioonides töötanud ja on seal tegew olnud, mida tema ka ei salga. Peale selle on tunnistajate kaudu selgeks tehtud, 3 tunnistaja ülekuulamise läbi, nimelt 2 gaasiwabriku töölist tõendawad, et peategelane Tartus, gaasiwabrikus, oli Mühlberg. Tema on mitmel korral kutsunud neid kommunistlikkudele koosolekutele, need on aga ära ütelnud, kuid tema ise on sinna läinud. Siis on tema mitmel korral kõnelenud, et warsti tuleb riigipööre, et sellel organisatsioonil on sõjariistad olemas, ja et see moment ei ole enam kaugel, kui Eesti Wabariigi Walitsus ja praegune riigikord kukutatakse ja töörahwa walitsus maksma pannakse. Ühe sõnaga nende tunnistajate ütelistest selgub, et tema oli organisaa- tor ja kihutustöötegitaja, vähemalt gaasiwabrikus, kus tema kutsus töölisi üles nendega ühinema ja seda sihti kätte saama, mis see partei oma sihiks ja ülesandeks on seadnud.

Hugo Kaas on samuti Eestimaa töörahwa partei Tartumaa osakonna komitee liige ja ühise wäerinna kandidaat Tartumaalt. Tema on needsamad kaks allkirja andnud rkl. Heideman'ile, nagu teised eelpoolnimetatud ja tema tunnistab, et tema on nendes organisatsioonides juhtiwatel kohtadel olnud ja seal töötanud nende sihtidega, mida organisatsioon on

enesele üles seadnud, seda tema ei salga. Ainult omas ülekuulamise protokollis salgab seda, et tema ei ole kihutustööd teinud. -

Aleksander Liiber on Eestimaa töörahwa partei Walga osakonna liige ja ühise wäerinna kandidaat. Tema on Weiram'ile 2 samasugust allkirja andnud, nagu eelpool tähendatud 3 kandidaati seda rkl. Heideman'ile on andnud. Peale selle on temalt ära wõetud Antsla töörahwa osakonna pitserid. Tema oli seal sekretäriks. Peale selle on temalt ära wõetud üks pakk ühise wäerinna üleskutseid II Riigikogu walimistel. Et tema neis organisatsioonides tegew on olnud, seda tema ei salga.

Eduard Parts on tegew olnud alguses Mõisaküla iseseiswas sotsialistlikus parteis ja siis, kui partei 1923 a. lagunes pooleks ja asutati Eestimaa töörahwa partei, on tema üle läinud Eestimaa töörahwa parteisse, ja selles parteis tegutsenud nende sihtide järele, mida see partei on omale ühtse seadnud. Tema on ühise wäerinna kandidaat ja laotanud laiali II Riigikogu walimistel üleskutseid 12 nõudmise asjus. Peale selle on tema osa wõtnud raudteelaste koosolekust 1923 a. saadikute saatmiseks Tallinna kongressile ja seal on tema astunud agarasti üles, et tuleb saata tähendatud kongressile niisuguseid isikuid, kes on kommunistlikkude waadetega ja on põhjendanud seda ettepanekut sellega, et majanduslikku seisukorda ei saa muidu üldse parandada, kui kommunistlik kord maksma ei hakka.

Need on lühikesed ülewaated nende isikute tegewuse kohta. Ma jätsin meelega wahele nende tegewuse teistes ühises ja organisatsioonides sellepärast, et süüdistuse akt puudutab nimelt teatud organisatsioone ja nimelt sarnaseid, kelle eesmärk on maksma riigikorra kukutamine ja nende hulka, nagu ma tähendasin, kuulub Eestimaa töörahwa partei. Kõike materjaale läbi waadates, tuli koosseisu komisjon otsusele, siin ei olnud mingisugust kahtlust, et kohus ehk kohtuwõimud oleksid kas mingisuguste kõrwaliste mõjude wõi poliitiliste põhjuste pärast sarnaseid süüdistusi tõstnud, waid siin on täiesti erapooletult toimetatud. Nagu ma juba eelpool tähendasin, ähwardab süüaluseid raske karistus ja kohtuwõimudel oli õigus kriminaal-kohtupidamise seaduse järele neid wahi alla wõtta. Kõigi nende põhjendustega ühi-

nes koosseisu komisjon. Koosseisu komisjoni nimel teen Riigikogule järgmise ettepaneku:

Riigikogu otsustab:

Lubada kohtuwõimudele wahi alla jätta Riigikogu liikmeid Eduard Parts'i, Eduard Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo Kaas'i ja Aleksander Liiber'i.

A. Jõeäär (sd.): Wäga lugupeetud härrad rahwasaadikud! Eesti sotsiaaldemokraatliku töölistepartei Riigikogu rühm on omad põhimõttelised seisukohad awaldanud eelmiste koosseisu komisjoni analoogiliste ettepanekute puhul. Need seisukohad jääwad muutmata ka Riigikogu liigete Parts'i, Tiiman'i, Mühlberg'i, Kaas'i ja Aleksander Liiber'i kohta, kuna viimasest pealegi on kindlasti teada, et ta sugugi kommunistlikkude ilmawaadetege inimene ei olnud. Peaaegu sedasama wõib öelda ka kõigi teiste kohta, keda käesolewal korral nõutakse Riigikogust wälja anda. Näituseks on teada, vähemalt ülekuulamise protokollidest on selgunud, et mõned süüalused ei tea isegi, milles see 3. internatsionaal seisab ja selle tõttu ei wõiks kõnet olla, et nad teadlikult mingisugusest salaorganisatsioonist on osa wõtnud, mis sihitud maksma riigikorra wägiwaldse kukutamise poole. Kõigil neil põhjusil hääletab Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühm koosseisu komisjoni ettepaneku wastu.

E. Luts (ühw.): Siin neid kahte üldkomisjoni otsuseid Zimmerman'i ja pärast töörahwa saadikute kohta ära kuulates peab otsusele jõudma... (W a h e l h ü ü e k e s k e l t : K a s Z i m m e r m a n i t ö ö r a h w a s a a d i k e i o l e ?) S e d a i s i k u t m a e i t u n n e . (J . S o o t s , p ö l . : T a o n k a t ö ö r a h w a p o e g .) S e d a m i a e i t e a .

Juhataja L. Raudkepp: Palun wiisakamalt Riigikogu liikmeid nimetada, mitte „see“, waid Riigikogu liige Zimmerman.

E. Luts (ühw.): ...et koosseisu komisjon on salomoonliku otsuse teinud. Komisjon otsustab isikut, kes on kahekuulise arestiga trahwitud, Riigikogust mitte wälja anda, kuna töörahwa saadikuid, tähendab ühise wäerinna meli, keda üldse trahwituid ei ole ei päewa ega poole päewaga, otsustatakse Riigikogust wälja anda, see on igatahes hottentottide otsus. (S e g a s e d w a h e l h ü ü d e d .)

Juhataja **L. Raudkepp**: Palun sarnased märkused jätta.

E. Luts (ühw.): Meie, töörahwa saadikud, ütleme, et hääletage aga edasi, meie oma saadikuid kaitsta ei saa, kuid ükskord tuleb neil wäljaandjatel rahwa ees oma töö eest wastutust anda. (Segased wahelhüüded. Paremaltpoolt ja keskelt hüüded: Maha!)

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja lõpusõna ei tarwita. Koosseisu komisjoni poolt on järgmine ettepanek tehtud:

Riigikogu otsustab:

Lubada kohtuwõimudele wahi alla jätta Riigikogu liikmeid Eduard Parts'i, Eduard Tiiman'i, August Mühlberg'i, Hugo Kaas'i ja Aleksander Liiber'i.

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on komisjoni ettepanek wastu wõetud. (L. Johanson, sd.: Äralugeda!) Nõutakse hääletelugemist. Asun uuesti hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepaneku poolt on 33 häält, wastu 20 häält, seega on ettepanek wastu wõetud.

5. Eesti ja Põhja-Ameerika Ühriikide wahelise kuritegijate wäljaandmise lepingu kinnitamise seadus — I lugemisel.

Üldkommissjoni aruandja **A. Rei**: Wabariigi Walitsuse seletuskirjas käesolewa lepingu juures on selle seaduse motiivid põhjendatud ja ette toodud, sellepärast ei arwa mina tarwiliku olewat tema juures pikemalt peatada. Üldkommissjon waatas selle lepingu läbi, kiitis teda heaks ja nüüd teen ettepaneku seda I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu I lugemisel wastu wõetud.

6. Tsiwiil-kohtupidamise seaduse ühtlustamise seadus — I lugemisel.

Üldkommissjoni aruandja **J. Jaakson**: Austatud Riigikogu liikmed! Nagu tutaw, on meil praegusel ajal makswad riigis kaks kohtupidamise korda. Endistel Baltimaa osadel on makswad isekord ja endistel Wene sisemaa osadel, see on Petserimaal ja narwaärse maal on makswad

isekord. Wahed nende kordade wahel ei ole suured, kuid nad walmistawad kohtupidamise siiski õige rohkesti raskusi ja segadusi. Segadusi peasjalikult selle tõttu, et see mitmesugune kohtupidamise kord ei ole meil makswad mitte üksnes suuremates kohturingkondades, nagu see oli endisel Wene ajal, waid ühes ja selles samas rahukogu ringkonnas ja narwatagusel maa-alal ka ühe ja sellesama rahu-kohtuniku jaoskonnas on makswad mitmesugune kohtupidamise kord; see igatahes ei ole mitte loomulik ja õige. Peale selle tõusewad ka sisulised raskused sellest, et üksikutes küsimustes on makswad endistes Wene sisemaa osades isepõhimõtted ja meil Baltimaal isepõhimõtted, nii näiteks päranduse asjus. Baltimaal makswa korra järele on näiteks päranduse asjades wõimalik neid asju toimetada selle koha järele, kus päranduse jätkal oli wiimane elukoht, kuna sisemaal asjatoimetus peab sündima selle koha järele, kus päranduse jätkal warandus maha jäi. Selleläbi wõiwad suured segadused tekkida: nii näiteks, kui päranduse jätkal oli wiimane elukoht narwatagusel maa-alal wõi Petserimaal, warandus aga Baltimaal, siis makswa seaduse järele ei oleks wormilikult wõimalik pärijate kinnitamisest nõuda ei Petserimaal, ei ka Baltimaa kohtutes. Tarwis on neid segadusi kõrwaldada. Et meil wäikeses riigis on makswad mitmesugune kohtupidamise kord, see ei paistnud üldkommissjonil mitte otstarbekohane olewat. Tsiwiilmateriell õiguse ühtlustamine, mis ka tarwilik, on aga wõrdlemisi suur töö ja saab igatahes kauemat aega kestma. Selle aja peale nüüd ka kohtupidamist ühtlustamata jätta, see ei paistnud üldkommissjonil mitte otstarbekohane olewat. Sellepärast walitsuse eelnõu arutamise juures, kus walitsus ette pannud oli päranduse asjade toimetamisel sarnaseid muudatusi teha Petserimaal ja Narwa taga makswas kohtupidamise seaduses, mis wastaks meie juures Baltimaal makswale kohtupidamise korrale, mitte aga ei ühtlustaks täielikult kohtupidamist seal ja siin, selle seaduseelnõu arutamise juures leidis üldkommissjon, et see küsimus tuleb seadida laiemale alusele ja tsiwiil-kohtupidamist ühtlustada kõigis riigiosades. Üldkommissjon ei salga mitte, et seal teatawad raskused wõiwad tõusta selle tõttu, et Petserimaal on makswad ise tsiwiilõigus, kuid need raskused siiski üldkommissjoni arwates ei ole mitte nii suu-

red, et nendest üle ei saa. Meil Eestis, see on endistes Baltimaa osades on ka maksew mitmesugune tsiwiilõigus, kuid siiski on meil maksew üks ühine kohtupidamise kord ja iseäralisi raskusi see ei walmista. Sellepärast kui meie seda kohtupidamist laiendame endiste Wene siseriigi osade peale, Petserimaa ja narwataguse maa peale, siis ka seal see iseäralisi raskusi ellu kutsuda ei wõi. Sellepärast üldkommissjoni nimel panen ette seda seadust esimesel lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduseelnõu I lugemisel wastu wõetud.

Siseministeeriumile eelkrediidide awamise ja tarwitamise seadus — II lugemisel. Trükitud päewakorras ei ole lugemine õieti ära tähendatud. Et rahaasjanduse komisjoni aruandja härra Linnamägi puudub, siis lükatakse kodukorra järele selle seaduseelnõu arutamine edasi.

7. Wälis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei ühendamise ajutine seadus — II lugemisel. Üldkommissjoni aruandja **K. Einbund** (loeb): Wälis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei ühendamise ajutine seadus.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **K. Einbund** (loeb): § 1. Kriminaalpolitsei wiiakse kõigi krim.-politsei korralduses („Rüigi Teataja“ nr. 4/5 — 1920 a.) ettenähtud õigustega ja kohustustega, maha arwatud sama korralduse § 8 p. 4 ettenähtud ülesanded, kohtuministeeriumi alt siseministeeriumi alla; samuti arwatakse siseministeeriumi koosseisu kriminaalpolitsei koosseisus ettenähtud ametnikud, peale nende, kes teostawad kriminaalpolitsei korralduse § 8 p. 4 ettenähtud ülesandeid.

Kriminaalpolitsei korralduses tähendatud kohtuministri õigused lähewad siseministri kätte.

Juhataja **L. Raudkepp**: Sõna on rkl. Einbund'il.

K. Einbund (põl.): Ma teen ettepaneku juurde lisada § 1-se I lõikele lause: „Wiimased arwatakse kohtuministeeriumi koosseisu.“ Need on nimelt ametnikud, kes tähendatud on kriminaalpolitsei korralduse § 8 p. 4-as: Kõik kriminaalpolitsei koosseisus ettenähtud ametnikud wiiakse siseministeeriumi alla. Kõrwalt on aga tähelpanu juhitud selle peale, et § 8 p. 4-as ettenähtud ametnikkude kuuluwus jääks lahtiseks, kui meie seda lauset juurde ei wõtaks. Tegelikult saaks sellest ju üle, aga selguse pärast seaduses oleks parem seda lauset juurde lisada.

Siis teen weel ettepaneku § 1-se 1. lause sõna „krim.“ asemele sõna „kriminaal“ wõtta.

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja lõpusõna ei tarwita. Ettepanek on tehtud rkl. Einbund'i poolt § 1-se esimesele lõikele juurde lisada lause „wiimased arwatakse kohtuministeeriumi koosseisu“. Ja teiseks, § 1-se 1-es lauses sõna „krim.“ asemele wõtta „kriminaal“ Lahus hääletamist ei nõuta. Panen siis § 1-se ühes parandustega hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on § 1 ühes parandustega wastu wõetud.

(Aruandja **K. Einbund** kannabette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega § 2 ja § 3):

§ 2. Kunni sellekohase politsei üldise korraldusseaduse maksmapanemiseni antakse Wabariigi Walitsusele õigus tarwilikka määrusi maksma panna ja korraldusi teha politsei keskasutuses, wälis-, kriminaal- ja kaitsepolitsei kohaliste asutuste kujundamiseks.

§ 3. Käesolew seadus hakkab maksma 1. maist 1924 a.

Juhataja **L. Raudkepp**: Et rahaasjanduse komisjoni esimees rkl. Jürman siseministeeriumile eelkrediidide awamise ja tarwitamise seaduse aruandjaks wõib olla aruandja rkl. Linnamägi asemel, siis tuleb arutusele nimetatud seaduseelnõu.

8. Siseministeeriumile eelkrediidide awamise ja tarwitamise seadus — II lugemisel. (Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Jürman** kannabette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa ena-

musega seaduse pealkiri ja §§ 1—4):

Siseministeriumile eelkrediitide awamise ja tarwitamise seadus.

§ 1. Ühendatud politsei eelarwe maks-mahakkamiseni aja eest 1. maist kuni 31. detsembrini 1924 aasta on riigikassal õigus rahaministri korraldusel awada sise-ministeriumile eelkrediite politseiasutuste ülewõlpidamiseks kuni ühe neljandiku osani kuu kohta politsei peawalitsuse, kriminaalpolitsei peawalitsuse ja kaitsepolitsei 1924 a. kinnitatud eelarwe kogusummast.

§ 2. Siseministerium wõib eelmise paragrahwi põhjal awatud eelkrediite tarwitada ainult nende kulude katmiseks, mis kulude paragrahwidele wastawalt esinewad nii 1924 aasta kinnitatud eelarwes, kui ka uue, 1. mai kuni 31. detsembri 1924 a. eelarwe ettepanekus ja ainult selle summa määrani, kumb neist wäiksem, kusjuures uue ettepaneku juures üks kaheksandik kuu kohta esitatud eelarwe kogusummast arwesse wõetakse.

§ 3. 1923 a. riigi lisaelarwes nr. 2 kohtuministeriumile kriminaalpolitsei peawalitsuse tarwis määratud remontide krediit kantakse wastawalt tarwitamiseks samaks otstarbeks siseministeriumi politsei peawalitsuse 1. mai kuni 31. detsembrini 1924 a. eelarwesse.

§ 4. Käesolew seadus hakkab maksma tema wastuwõtmisega.

9. Tsiwiil-kohtupidamise seaduses ettenähtud rahamäärade kõrgendamise seadus — II lugemisel.

Üldkommissjoni aruandja **A. Jõeäär** (loeb): Tsiwiil-kohtupidamise seaduses ettenähtud rahamäärade kõrgendamise seadus.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse pealkiri wastu wõetud.

Aruandja **A. Jõeäär** (loeb): „Tsiwiil-kohtupidamise seaduse §§ 562, 1033, 1086, 1143, 1144, 1149, 1222¹² ja 1222¹⁴ märkuses ettenähtud rahamäärad loetakse markades ja suurendatakse sajakordselt.“

Üldkommissjon leidis tarwilikuks omal eelmisel koosolekul täiendada käesolewat seadust peale tsiwiil-kohtupidamise seadusest üleswõetud paragrahwide weel kaubandusliku kohtupidamise seaduse § 386 üles wõttes, kus on ära tähendatud

summa alammäär, mille maksmata jätmise korral wõib esineda wõlgniku maksujõuetuks tunnistamise nõudega. See summa on Wene ajal määratud kindlaks 1500 rubla peale. Seda summat praegu ümber arwates ainult üks mark Wene rubla peale oleks see summa naeruwäärselt wäike ja selle tõttu tuleks siis see summa 100. kordseks tõsta tsiwiil-kohtupidamise seaduses ettenähtud normidega kokkukõlas ja sellega saaks siis maksujõuetuks kaubanduslikult need wõlgnikud, kelle wõlad üle 150. tuhande marga ulataksid. Sellele wastawalt teen ettepaneku 2. reas sõna „märkuses“ järele juurde lisada: „samuti kaubandusliku kohtupidamise seaduse § 386“.

Juhataja **L. Raudkepp**: Ettepanek on tehtud üldkommissjoni nimel 2. reas, pärast sõna „märkuses“ juurde lisada: „samuti kaubandusliku kohtupidamise seaduse § 386“. Panen seaduseelnõu teksti ühes täiendawa ettepanekuga hääletamisele. (Hääletatakse.) Seaduseelnõu tekst on ühes täiendusega II lugemisel nähtawa enamusega wastu wõetud.

10. Kohtukäskjalgade taks — Üldkommissjoni aruandja A. Jõeäär (loeb): Kohtukäskjalgade taks.

(Lisa K. A. S. § 352² juurde).

Üldkommissjon waatas selle seaduseelnõu täiendawalt omal koosolekul läbi ja otsustas nii pealkirjas kui ka tekstis mõned muudatused ette wõtta. Pealkirja kohta otsustas üldkommissjon wõtta praeguse pealkirja „Kohtukäskjalgade taks“ asemel järgmine pealkiri: „Kohtukäskjalgade taksi maksmapanemise ja kohtute asutamise seaduse § 352⁵ tühistamise seadus.“ See ettepanek on põhjendatud sellega, et sennise teksti maksmajäämisel ei wasta seaduse pealkiri mitte täiesti täpselt seaduse sisule, sellepärast, et seal peale kohtukäskjalgade taksi puudutatakse ka teisi küsimusi.

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja lõpusõna ei tarwita, siis tuleks seaduse pealkiri sarnasel kujul hääletamisele, nagu tema üldkommissjoni nimel aruandja poolt ette pandud on. Üldkommissjoni aruandja poolt on tehtud ettepanek wõtta seaduse pealkirjaks „kohtukäskjalgade taksi maksmapanemise ja kohtute asutamise seaduse § 352⁵ tühistamise seadus.“

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on pealkiri üldkommissjoni poolt esitatud kujul wastu wõetud.

Aruandja **A. Jõeäär**: Üldkommissjoni nimel teen ettepaneku wõtta seaduse I osa sissejuhatuses järgmine lause: „I. Kohtute asutamise seaduse (S. k. XVI kōide, I j.) § 352² juurde paigutatakse alljärgnew lisa: Kohtukäskjalgade taks“ ja sellele järgneksid allpoolnimetatud paragrahwid.

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja poolt on tehtud ettepanek wõtta seaduseelnõu I osa sissejuhatuses järgmine lause:

„I.

Kohtute asutamise seaduse (S. k. XVI kōide, I j.) § 352² juurde paigutatakse alljärgnew lisa: Kohtukäskjalgade taks.“

Sellele järgneks siis paragrahwid. Panen ettepaneku hääletamisele. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

(Aruandja **A. Jõeäär** kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega I osa §§ 1—3):

I.

§ 1. Kōiksugu teadete ja kutsete kätetoimetamise eest asjaosalistele, tunnistajatele, wõlgnikkudele wõi muudele isikutele saab kohtukäskjalg iga teate wõi kutse pealt 25 marka.

§ 2. Wäljasõitude korral tasutakse sõidukulud ja päewarahad riigiteenijate ametsõitude määruste järele.

Märkus. Wäljasõidu eest ühte kohta, kuigi mitmes, aga ühede ja nendesamade asjaosaliste wahel toimetatawas asjas, tasutakse sõidu- ja päewarahad ühe asja pealt.

§ 3. Käesolewas taksis ettenähtud tasurahad nõuab kätetoimetamise korraldaja asjaosaliselt sisse, kelle huwides kätetoimetamine sünnib.

Aruandja **A. Jõeäär** (loeb):

„II.

§ 4. Käesolewa seaduse jõusse astumisega kaotawad makswuse K. A. S. § 352² märkus ja 352⁵ ning kohtumaksude ja kulude seaduse („Riigi Teataja“ nr. 59/60 — 1920 a.) § 9 selles osas, mis puutub kohtukäskjalgade tasusse.“

Käesolewa seaduse II osa paneb üldkommissjon ette järgmiselt redigeerida: Selle asemele, mis mina praegu ette kandsin, wõtta järgmine lause: „Tühistatakse kohtute asutamise seaduse § 352⁵.“

Selle paragrahwi tühistamisega kaotab oma makswuse täielikult juba iseenesest kohtumaksude ja kulude seaduse („Riigi Teataja“ nr. 59/60 — 1920 a.) § 9 selles osas, mis puutub kohtukäskjalgade tasusse.

Juhataja **L. Raudkepp**: Aruandja poolt on tehtud ettepanek käesolewa seaduseelnõu II osa järgmiselt muuta. Nimelt endine tekst ära jätta ja selle asemele wõtta järgmine tekst: „II. Tühistatakse kohtute asutamise seaduse § 352⁵.“ Panen hääletamisele II osa aruandja poolt ettepanekud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on II osa uuel kujul wastu wõetud.

Rahaasjanduse komisjoni aruandja rkl. Hasselblatt'i puudumise pärast lükkatakse edasi kahe järgmise päewakorrapunkti arutamine.

11. Tööstusliku töö seaduse täiendamise seadus — Eesti sotsiaaldemokraatliku tööliste partei Riigikogu rühma ettepanek.

A. Jõeäär (sd.): Teen ettepaneku käesolew seaduseelnõu anda töökaitse komisjoni.

Juhataja **L. Raudkepp**: Riigikogu liikme Jõeäär'i poolt on ettepanek tehtud tööstusliku töö seaduse täiendamise seadus anda töökaitse komisjoni. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek wastu wõetud.

Tänase koosoleku päewakord on läbi. (K. Wirma, sd.: Waheaeg.) Ma kuulsin ettepanekut waheaega määrata. Et rahaasjanduse komisjoni aruandja kohale on ilmunud ja ettepanek tagasi wõetakse, siis tuleb arutusele proowiseadus — II lugemisel.

12. Proowiseadus — II lugemisel.

(Rahaasjanduse komisjoni aruandja

W. Hasselblatt kannab ette ja eraldi hääletamisel wõetakse wastu nähtawa enamusega seaduseelnõu pealkiri ja I osa § 1—31):

Proowiseadus.

I.

1. Üldised määrused.

§ 1. Müügile määratud ja tellimise peale walmistatud kuld- ja hõbeasjad peawad olema warustatud Eesti wabariigi proowidega:

§ 2. Kuldasjadele lüüakse järgmised proowid:

proow 980, mis sisaldab vähemalt	98%	puh. kulda,
„ 960 „ „ „	96%	„ „
„ 855 „ „ „	85,5%	„ „
„ 750 „ „ „	75%	„ „
„ 585 „ „ „	58,5%	„ „
„ 375 „ „ „	37,5%	„ „

Hõbeasjadele lüüakse järgmised proowid:

proow 935, mis sisaldab vähemalt	93,5%	puh. hõb.,
„ 900 „ „ „	90%	„ „
„ 875 „ „ „	87,5%	„ „
„ 800 „ „ „	80%	„ „

§ 3. Käesolewa seaduse §§ 1 ja 2 tähendatud nõuetele ei allu:

1) kuld- ja hõbekangid ja -latid; 2) kuld ja hõbe mälestus- wõi aumärgid, matemaatilised, hirurgilised riistad ning kuld hambakestad; 3) wanaaegsed asjad, millel ajalooline, arkeoloogiline wõi kunstiline wäärtus; 4) kuld- ja hõbeasjad, mis kergemad kui kaks grammi ja 5) parandusele antud kuld- ja hõbeasjad.

§ 4. Proowiga warustamisest on wabad kuld- ja hõbeasjad, mis kohtuotsuste täitmiseks wõi riigi wastuwaidlemata nõudmiste rahuldamiseks oksjonitel ära müüakse, kuid asjade omanikkude soowil wõi nende isikute nõudmisel, kelle kasuks müük korraldatud, saadetakse tähendatud asjad, proowimist nõudjate kulul, proowikotta järelkatsumiseks ja proowiga warustamiseks.

§ 5. Proowikoda allub kaubandus-tööstusministeeriumile.

§ 6. Proowikoja juhataja, samuti ka tema abi, kui see koosseisus ette nähtud, peawad olema kõrgema tehnilise haridusega.

Kontrolöörideks wõiwad olla ainult asjatundjad isikud.

§ 7. Proowikoja ametnikud ei wõi olla kullasepaäride ja töötubade omanikud ega pidajad, samuti ei wõi nad ei otse ega kaudselt osa wõtta wastawatest ettevõtetest.

§ 8. Proowikoja kohused on:

1) proowida ning tembeldada kuld- ja hõbeasju;

2) sisse nõuda ning arwestada proowimaksu ja trahwisid;

3) walwata kuld- ja hõbeasjade müügi ning walmistamiskohtade järele.

2. Proowimine ja tembeldamine.

§ 9. Proowimiseks ja tembeldamiseks antakse asjad proowikotta sellekohase proowikoja poolt kinnitatud kirjaliku teadaandega, millel peab olema üles tähendatud asjade arw, kaal ja proow.

§ 10. Wäljamaalt müügi otstarbel sisseweetud kuld- ja hõbeasjad saadetakse tolliwalitsuse poolt enne omanikule wäljaandmist proowikotta tembeldamiseks.

§ 11. Kõik kuld- ja hõbeasjad, mis walmistatakse sisemaa ettevõtetes, märgitakse peale proowikoja märkide ettevõtte pidaja nimepitsatiga. Kullasepa ettevõtte pidajad on kohustatud saatma proowikotta oma nimepitsati waskplaadil. Nimepitsatiga märkimata uusi kuld- ja hõbeasju, wälja arwatud wäljamaalt sisseweetud asjad, proowikoda proowimiseks wastu ei wõta.

§ 12. Wäljaspool Tallinnat asuwad kuld- ja hõbeasjadega kauplejad ning töökodade pidajad on kohustatud asju proowimiseks Tallinna saatma.

§ 13. Kui kuld- ehk hõbeasi proowimisel ühelegi § 2 tähendatud proowile täpselt ei wasta, siis lüüakse selle asja peale lähem alamproow.

Kui kuldasjade proow on madalam, kui 375 ja hõbeasjade proow madalam kui 800, siis antakse sellest teada nende asjade esitajale.

Kui asjade esitaja ei tarwita käesolewa seaduse § 14 põhjal temale antud õigust wõi kui kontrproowi kaudu selgub, et proow on siiski madalam käesolewas paragrahwis tähendatud alammäärast, siis lüüakse asjad kokku ning antakse esitajale tagasi.

Wäljamaalt sisseweetud kuld- ja hõbeasjad, kui nende proow on tähendatud normidest madalam, saadetakse tembeldamatult tagasi tolliwalitsusele, kes nendega talitab tolliseaduse järele.

§ 14. Asjade esitajal on õigus seitsme päewa jooksul, proowimise tagajärgede teadaandmise päewast arwates, nõuda kontrproowi proowikojalt, kes waidluse all olewa kuld- ehk hõbeasja selle esitaja soowil saadab kas Tallinna tehnikumi ehk riigi kesklaboratooriumi lõpulikuks proowi kindlakstegemiseks, kusjuures saate ja kontrproowimise kulud kannab eksija.

§ 15. Taskukellad ning kuld- ja hõbeasjad, mida wõimatu proowidega märkida, ilma neid wigastamata, warustatakse sellekohaste proowiplommidega.

§ 16. Kuld- ja hõbeasjad, mida seitsme päewa jooksul sisseandmise päewast arwates, proowikojast ära ei wiida, saadetakse Eesti panka ehk tema osakonda hoiule asjade esitajate kulul, wälja arwatud § 12 ettenähtud juhtumused.

§ 17. Proowimiseks antud asjade pealt wõetakse proowimaksu posliniseaduses tähendatud alustel.

§ 18. Proowimaksu (§ 17) wäljaarwamisel arwatakse kuld ja hõbe taskukellad, mille mehansimid wälja wõtmata, järgmise raskuse alla:

kinnine meesterahwa kuld taskukell — kolmkümmendneli grammi;

lahtine meesterahwa kuld taskukell — kakskümmendwiis grammi;

kinnine naisterahwa kuld taskukell — kolmeistkümmend grammi;

lahtine naisterahwa kuld taskukell — üheksa grammi;

kinnine meesterahwa hõbe taskukell — nelikümmendkuus grammi;

lahtine meesterahwa hõbe taskukell — kolmkümmendneli grammi;

kinnine naisterahwa hõbe taskukell — seitsetümmend grammi;

lahtine naisterahwa hõbe taskukell — kaksteistkümmend grammi.

§ 19. Proowimaks (§ 17) tasutakse enne tembeldamisele antud asjade tagasi saatmist proowikoja orderite järele Eesti panka ehk tema osakonda.

§ 20. Käesolewa seaduse § 3 tähendatud asju wõib saata proowikotta järelkatsumiseks. Järelkatsumise tagajärgede kohta annab proowikoda tunnistuse, jättes kokku löömata asjad, mis proowide alammäärale ei wasta.

Järelkatsumise eest wõetakse maksu taksi põhjal, mis kindlaks määratakse kaubandus-tööstusministri poolt. Kui aga asjaomaniku soowil asjale proowimärk peale lüüakse, siis wõetakse järelkatsumise maksu asemel ainult proowimaksu (§ 17).

3. J ä r e l w a l w e p r o o w i m ä ä r u s t e t ä i t m i s e ü l e .

§ 21. Proowikoja kontrolööridel on õigus rewideerimise otstarbel wabalt sisse pääseda kõigisse kaubandusliikude ja tööstusliikude ettewõtete ruumidesse, kus kuld- ja hõbe- kui ka kuld- ja hõbesarnaseid asju walmistatakse, alal hoitakse wõi

müiakse. Rewideerimise juures peab olema ettewõtte pidaja wõi tema asetäitja ja tarbekorral politseiametnik. Ettewõtte pidajal on õigus kutsuda rewideerimisele ekspordina kullaseppade esitajat.

§ 22. Rewideerimisel leitud kuld- ja hõbeasjade kohta, mis proowimäärustele ei wasta, seatakse kokku nimikiri, milles asjade arw ja kaal ära tähendatakse, ning pitseeritakse need asjad kinni. Ettewõtte pidaja (§ 21) on kohustatud kõik need asjad wiie päewa jooksul proowikotta saatma. Ei tee ta seda, siis toimetatakse asjad proowikotta politsei kaudu ettewõtte pidaja kulul.

§ 23. Kõik ettewõtete pidajad, kes kuld- ja hõbeasju walmistawad ehk nendega kauplewad, on kohustatud end proowikojas registreerima. Proowikojal on õigus ettewõtete pidajatelt nende tegevuse kohta teateid nõuda.

4. T r a h w i d p r o o w i m ä ä r u s t e ü l e a s t u m i s e e e s t .

§ 24. Proowimääruste wastu eksijaid karistatakse nuhtlusseaduse ja alljärgnewa § 25 põhjal.

§ 25. Kuld- ja hõbeasjade töösturid, kes proowikotta nimepitsati saatmise nõuet ei täida, karistatakse rahatrahwiga kunni wiietuhande margani. Sama trahwi alla langewad ettewõtete pidajad, kes kuld- ja hõbeasju walmistawad ehk nendega kauplejad, juhtumustel, kui nad ei täida § 23 nõudeid ettewõtete registreerimise wõi teadete saatmise kohta.

5. P r o o w i m ä ä r u s t e s t ü l e a s t u m i s e k o h t a k ä i w a a s j a a j a m i s e k o r d .

§ 26. Süüdistuste tõstmine proowimääruste rikkumiskordadel on proowikoja juhataja ülesanne.

§ 27. Ilmsikstulnud proowimääruste rikkumiste üle seawad proowikoja kontrolöörid protokollki kokku. Protokollki kokkuseadmise ning kuld- ja hõbeasjade kinnipidamise juures talitawad kontrolöörid kriminaal-kohtupidamise seaduse § 1131, 1134—1138, 1140—1144, 1147, 1150, 1152, 1154 ja 1155 ettenähtud korra järele.

§ 28. Proowimääruste rikkumisasju aetakse kohtu teel, kusjuures aga käesolewa seaduse § 25 ettenähtud määruste rikkumisasju aetakse alljärgnewates §§ 29 ja 30 ettenähtud korras.

§ 29. Kätte saades kontrolööri poolt kokkuseatud protokollki käesolewa sea-

duse § 25 ettenähtud määruste rikkumise kohta, määrab proowikoja juhataja süüdlasele trahwi seitsme päewa jooksul.

§ 30. Proowikoja juhataja trahwimäärus teatatakse karistatawale isikule allkirja wastu ühes ettepanekuga esitada proowikojale kahe nädala jooksul, teate kättesaamise päewast arwates, Eesti panga wõi mõne tema osakonna kwiitungi trahwi äratasumise kohta riigi sissetulekute arwele. Kui selle tähtaja jooksul kwiitungi esitatud ei ole, siis antakse asi wastawatele kohtuwõimudele sisuliseks arutamiseks.

6. Seaduse elluwiimine.

§ 31. Kaubandus-tööstusministril on õigus wälja anda korraldawaid määrusi käesolewa seaduse kohta.

Aruandja **W. Hasselblatt** (loeb):

„II.

Tööstuse seaduse (S. K. XI k. 2 j. 1893 a. wäljaanne, 1912 a. järg) proowiseadus (§§ 489 kuni 555), ajutise walitsemise korra § 12-a põhjal Wabariigi Walitsuse poolt wastuwõetud 18. jaanuaril 1920 a. proowiseaduse muudatuse peatükk II („Riigi Teataja“ nr. 22/23 — 1920 a. seadus nr. 89) ja 4. septembril 1920 a. seaduse, proowiseaduse muutmise kohta („Riigi Teataja“ nr. 145/146 — 1920 a. seadus nr. 301) peatükk I kaotatakse ära.“

Siin teises reas klambrites on wäikene wiga juhtunud, nimelt peab olema §§ 489—555, aga mitte 489—355.

Juhataja **L. Raudkepp**: (Häälletatakse.) Nähtawa enamusega on II osa wastu wõetud, seega on seaduseelnõu II lugemisel wastu wõetud.

13. Nuhtlusseaduse (Rahaasjanduse komisjoni aruandja muutmise seadus — **W. Hasselblatt** II lugemisel.

§ 1390 tühistamise ja §§ 1386 ja 1404 muutmise seadus — **W. Hasselblatt** kannab ette ja eraldihääletamisel wõetakse wastu seaduseelnõu pealkiri ja tekst):

Nuhtlusseaduse § 1390 tühistamise ja §§ 1386 ja 1404 muutmise seadus.

Nuhtlusseaduse § 1390 (1912 a. järg) tühistatakse;

§ 1386 (1912 a. järg) ja 1404 (1912 a. järg) muudetakse ning pannakse maksma järgmisel kujul:

§ 1386. Töökoja omanik ehk kaupleja, kes süüdi on proowimisele kuuluwate, kuid ilma seadusliku proowita, aga täielikult walmis tehtud kuld- ja hõbeasjade alalhoidmises tööstuslikkudes ärides ehk kauplustes, wõi müümises, karistatakse rahatrahwiga:

esimesel korral kunni wiiekordse, teisel korral kunni kümnekordse ja kolmandal ja järgmistel kordadel kunni kahekümnewiiekordse proowimaksu suuruseni, mis tuleks wõtta nende kuld- ja hõbeasjade pealt.

§ 1404. Paragrahwides 1386, 1389 (järg), 1395 (järg) ja 1396 (järg) tähendatud juhtumistel wõetakse ära (kofiseeritakse) riigi kasuks kuld- ja hõbeasjad, millel puuduwad määratud proowid, märke, plommid, nimepitsatid ja tähendused, ehk mis madalamad on, kui seaduslik proow. Proowiseaduse määruste wastu eksijate peale pandud rahatrahwid loetakse riigi sissetulekuteks.

Juhataja **L. Raudkepp**: Tänase koosoleku päewakord on läbi. Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 6.35 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **L. Raudkepp**.

Abisekretäär **J. Wain**.

